

УДК 347.963

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Мазурик С.В., аспірант
кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
Тернопільський національний економічний університет

У статті проаналізовано поняття, види, мету, завдання та рівні інформаційно-аналітичної діяльності органів прокуратури. Виокремлено чинники, які підкреслюють необхідність інформаційно-аналітичного забезпечення прокуратури загалом та прокурорів зокрема. За результатами дослідження автор запропонував розробити Концепцію інформаційного забезпечення прокуратури України та визначив її ключові положення.

Ключові слова: органи прокуратури, інформаційно-аналітична діяльність, інформаційно-аналітичне забезпечення, інформаційні технології, автоматизоване робоче місце.

В статье проанализированы понятие, виды, цели, задачи и уровни информационно-аналитической деятельности органов прокуратуры. Выделены факторы, которые подчеркивают необходимость информационно-аналитического обеспечения прокуратуры в целом и прокуроров в частности. По результатам исследования автор предложил разработать Концепцию информационного обеспечения прокуратуры Украины и определил ее ключевые положения.

Ключевые слова: органы прокуратуры, информационно-аналитическая деятельность, информационно-аналитическое обеспечение, информационные технологии, автоматизированное рабочее место.

Mazuryk S.V. INFORMATION-ANALYTICAL ACTIVITY OF THE PROSECUTION AUTHORITIES

In the article the author analyzes the concept, types, purposes, objectives and levels of information-analytical activity of prosecutors. The author identifies the factors that underscore an importance of information and analytical support public prosecutor's office and prosecutors in particular. According to the study, the author proposes to develop a Prosecutor information provision concept of Ukraine and identifies its key provisions.

Key words: prosecution, information and analytical activities, information and analytical support, information technology, computer workstations.

Постановка проблеми. Невід'ємним атрибутом сучасного суспільства є стрімкий розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій. Глобальний інформаційний простір дає можливість отримати великі обсяги інформації протягом найкоротшого терміну. Це перспективи, які несуть в собі як грандіозні можливості, так і катастрофічні загрози.

Органи державної влади як суб'єкти інформаційних відносин не стоять осторонь від таких інновацій та ризиків. З-поміж іншого їх завданням є створення цілісної системи управління інформаційними потоками, що дасть змогу швидко, якісно та безпечно, виконуючи управлінські функції, не втрачати зв'язок із прогресивним навколишнім середовищем.

Інформаційна діяльність кожного окремого державного органу є специфічною. Це зумовлено статусом, повноваженнями, завданням, місцем відповідної інституції в системі органів влади.

Органи прокуратури займають одну із ключових позицій в механізмі захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави [10]. Щодня надходять нові заяви щодо скоєння правопорушень, в рамках їх діяльності фігурують сотні тисяч процесуальних документів, матеріалів кримінальних справ, перевірок, вони зберігають відомості (в тому числі персональні дані) щодо фізичних та юридичних осіб. Це потребує залучення великої кількості ресурсів та засобів для безпечного зберігання, обробки, аналізу, передачі такої інформації, її захисту від неправного втручання. А тому покращення

інформатизації органів прокуратури, впровадження сучасних високотехнологічних телекомунікаційних систем, комп'ютеризація та забезпечення доступу до глобальної мережі кожному працівнику в першу чергу підвищить якість управлінських рішень загалом, а також професійність та компетентність прокурорів зокрема.

Ступінь розробленості проблеми. Важливо звернути увагу, що в літературі питання інформаційно-аналітичних процесів та діяльності, пов'язаної із оперуванням інформаційними масивами, за останній період часу досить широко піднято в різних наукових іпостасях. Все більше вчених долучаються до вивчення теоретичних та практичних аспектів інформаційно-аналітичної діяльності в публічній сфері. Слід відмітити праці І.В. Захарової, Л.Я. Філіпова [6], А. Пугач [11], В.М. Варенка [1], І.В. Рейтеровича [12], С.П. Кулицького [5], Р.А. Коваль [3] та інших, які сформували науковий концепт використання інформаційних технологій у сфері державного управління.

Разом з тим інформаційно-аналітична діяльність органів прокуратури залишилася поза увагою вчених. А з урахуванням нещодавно започаткованої відомчої реформи з'явилось багато методологічних та теоретичних питань, які повинні бути розглянуті, оскільки, безумовно, окреслюють перспективу такого предмету наукового пізнання.

Починаючи з аналізу словосполучення «інформаційно-аналітична діяльність», хочеться відмітити його трансформування в науково вивірену дефініцію. Не виключенням такої

застосування і в правовому полі в якості самостійного правового феномену¹.

Семантичний аспект досліджуваного терміну розділяє його на два самостійних елементи: «інформаційна діяльність» та «аналітична діяльність». Вони мають індивідуальне смислове навантаження і можуть існувати окремо. Разом з тим за обсягом охоплення суспільних відносин категорія «інформаційна діяльність» є ширшою та інколи може включати й аналітичну діяльність.

Інформаційна діяльність, на думку авторів навчального посібника «Інформаційно-аналітична діяльність» І.В. Захарової та Л.Я. Філіпової, є невід'ємною частиною всіх сфер суспільно-політичного життя, яка має певні цілі та завдання, для реалізації яких існують певні засоби, що сприяють отриманню необхідних результатів [6, с. 8–9].

На думку В.М. Варенка, в системі суб'єктно-об'єктних відносин характер інформаційної діяльності буде цілком залежати від джерела інформації, яким, зокрема, є будь-який об'єкт, де нагромаджуються повідомлення, дані, що в подальшому використовуються суб'єктами інформаційних відносин (державними організаціями, посадовими та юридичними особами, громадянами) [1, с. 22].

Слово «аналіз» (від грецького – *analysis*) – це сукупність прийомів мислення, мисленнєве структурування досліджуваного об'єкта на складові частини, екстрагування (виділення) їх окремих властивостей, відношень з метою їх вивчення. Без аналізу неможливі навіть найпростіші форми свідомої діяльності людей [13].

Аналітична діяльність є продуктом інтелектуальної діяльності. А тому інформаційно-аналітична діяльність – це вид соціальної діяльності, що полягає у роботі з інформацією з використанням сукупності логічних, математичних та інших прийомів, результатом якої є створення унікального інтелектуального інформаційного продукту, товару чи засобу.

У системі публічного адміністрування, як зазначають Т.В. Кузянкова та О.А. Котуков, аналітичні технології сприятимуть розв'язанню таких нагальних проблем: вибору шляху розвитку; діагностики суспільства та соціальних проблем; зрілості системи державного управління; взаємодії із «четвертою владою» (засобами масової інформації); загальної компетенції [4, с. 82–83].

Мета статті – проаналізувати поняття, види, мету, завдання та рівні інформаційно-аналітичної діяльності органів прокуратури.

Виклад основного матеріалу. Важливість здійснення інформаційно-аналітичної діяльності органами прокуратури в першу чергу зумовлена специфікою прокурорського нагляду як самостійного виду службової, управлінської діяльності. Чим актуальніша, достовірніша, повніша інформація є в наяв-

ності у прокурора, тим більша вірогідність прийняття правильного незаангажованого рішення. З урахуванням цього необхідно виокремити чинники, які підкреслюють необхідність інформаційно-аналітичного забезпечення прокуратури:

- обробка, систематизація великої кількості інформаційних потоків у сфері кримінальної юстиції;
- адміністрування загальнодержавних інформаційних масивів (типу Єдиного реєстру досудових розслідувань);
- ведення систематизованих баз даних інформації у сфері досудового та судового розслідування;
- швидкий та оперативний обмін інформацією між органами державної влади;
- здійснення окремих прокурорських завдань (дій) дистанційно та швидко;
- узагальнення прокурорської практики, ведення статистики, звітності, контролю тощо;
- розширення *public relations* прокуратури та суспільства.

Метою інформаційно-аналітичної діяльності в органах прокуратури є підвищення ефективності та удосконалення як відомчої діяльності прокуратури загалом, так і персональної службової діяльності прокурорів. А за допомогою сучасних інформаційних технологій цілком можливо вирішити низку важливих щоденних задач: облік, аналіз та систематизація стану злочинності, її динаміки та кримінологічної структури; здійснення внутрішньоуправлінських організаційних заходів (розподіл навантаження, призначення процесуального керівництва, контроль за діяльністю підлеглих прокурорів, коригування завдань та вказівок); планування діяльності та прогнозування стану злочинності задля оптимального залучення ресурсів та засобів протидії їй; створення тимчасових та постійних прокурорсько-слідчих груп, управління ними; облік кошторису, звітності, матеріально-технічного забезпечення; контроль за станом розслідуванням злочинів, аналіз та коригування нагляду за всіма напрямками; запобігання та протидія корупційним правопорушенням у діяльності прокуратури; обмін інформацією між структурними підрозділами прокуратури, іншими органами, установами та організаціями; безперервний юридичний супровід; забезпечення доступу до публічної інформації тощо.

Ст. 7 Закону України «Про прокуратуру» дає уявлення про систему прокуратури України, яку утворюють п'ять структурних підрозділів: Генеральна прокуратура України, регіональні прокуратури, місцеві прокуратури; військові прокуратури та Спеціалізована антикорупційна прокуратура [10]. Враховуючи ієрархічний характер побудови органів, можна говорити про *рівні* інформаційно-аналітичного забезпечення прокуратури, а саме адміністративний (вищий) та місцевий (нижчий). Ідентифікаційною особливістю кожного рівня виступає функціональний статус підрозділу. Наприклад, згідно з окремими положеннями ст.ст. 11, 13 Закону України «Про прокуратуру» за Заступником Генерального проку-

¹ Наприклад, Закон України «Про науково-технічну інформацію» у ст. 1 дає визначення науково-інформаційної діяльності як сукупності дій, спрямованих на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави у науково-технічній інформації, що полягає в її збиранні, аналітично-синтетичній обробці, фіксації, зберіганні, пошуку і поширенні.

рора України – керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, керівниками регіональної та місцевої прокуратур закріплюється контроль за веденням та аналізом статистичних даних, організацією вивчення та узагальнення практики застосування законодавства та інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорів з метою підвищення якості здійснення ними своїх функцій [10]. Як впливає з аналізу відомчих актів, до інших напрямків інформаційно-аналітичної діяльності прокурорів на адміністративному (вищому) напрямку відноситься: ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, інформаційно-аналітичної системи «Облік та статистика органів прокуратури» і формування статистичної звітності відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України та нормативно-правових актів з цих питань [8]; подання звітів про роботу прокурора за формою № П2, організація належного функціонування ІАС «Облік та статистика органів прокуратури», забезпечення своєчасності, повноти і достовірності внесення до зазначеної інформаційної системи відомостей про прокурорську діяльність та її результати [7]; оприлюднення інформації суспільно важливого характеру з питань діяльності прокуратури, передусім про результати роботи, які реально сприяли відновленню або зміцненню законності та правопорядку; донесення до громадськості інформації про діяльність органів прокуратури, систематична безпосередня участь у заходах медійного характеру (брифінгах, прес-конференціях, теле- і радіофірах, інтерв'ю) та ін. [9].

Інформаційно-аналітичну діяльність на місцевому (нижчому) рівні органів прокуратури здійснюють прокурори та апарат прокуратури, окрім керівників та заступників керівників структурних підрозділів. За своїм обсягом така діяльність охоплює весь комплекс інформаційного забезпечення у формі безперервних процесів, дій, рішень, заходів. Серед основних слід виділити:

- збір, аналіз та обробку інформації про порушення законодавства;
- управління та пошук джерел, у яких можуть міститися відомості про правопорушення;
- координацію та фільтрацію інформаційних потоків при здійсненні взаємодії прокуратури та інших правоохоронних органів;
- облік та систематизацію інформації про результати обслуговування об'єктів нагляду, порушення законодавства, розслідування злочинів тощо;
- формування інформаційного продукту, що стає основою для прийняття управлінських рішень;
- експорт та імпорт відомостей із систематизованих інформаційних потоків, конвертацію (реконвертацію) відомостей із паперового в електронний вигляд, із текстового в схематичний тощо.

Інформаційно-аналітична робота в органах прокуратури ведеться в основному за двома напрямками. Внутрішній напрямок зорієнтовує роботу на збір, вивчення і оцінку інформації з метою визначення ефективності ор-

ганізації та діяльності органів прокуратури. Така інформаційно-аналітична робота дає змогу виробляти організаційні заходи, спрямовані на вдосконалення системи управління органами прокуратури. Зовнішнім напрямком вважається робота, пов'язана з визначенням стану законності і правопорядку на території і (або) об'єкті, піднаглядних конкретним органам прокуратури. У цьому випадку аналіз даних, що характеризують стан законності і правопорядку, дає знання реальної обстановки, дозволяє правильно визначити напрямки наглядних зусиль і об'єкти нагляду, прогнозувати розвиток несприятливих тенденцій і процесів, виробляти попереджувальні заходи [2, с. 9]. На наш погляд, одним із важливих сегментів сучасної зовнішньої інформаційно-аналітичної роботи є забезпечення доступу до публічної діяльності органів прокуратури через мережу Інтернет. На діючому офіційному сайті Генеральної прокуратури України (<http://www.gp.gov.ua/>) щодня висвітлюється інформація про діяльність прокуратури по всій Україні.

Здійснення такої широкомасштабної інформаційної діяльності вимагає від її суб'єктів дотримання певних вимог та стандартів. По-перше, в межах своїх повноважень та посадових інструкцій при роботі з інформацією працівники прокуратури повинні розуміти її правовий статус. У більшості випадків це інформація, яка охороняється законом про персональні дані або містить гриф обмеженого доступу. А отже, заборона її розголошення та обов'язок безпечного зберігання є одним із пріоритетних поряд із забезпеченням законності. По-друге, дотримання комплексності та безперервності являється показником ефективності інформаційно-аналітичної діяльності. За певний проміжок часу це може привести до системності та автоматизаційності. По-третє, в сучасних умовах вже можна говорити про масовий характер інформатизації. Кожен працівник прокуратури повинен ати мінімальний обсяг аналітичних знань та умінь, аби грамотно та правильно обробляти інформаційні потоки. Тут необхідно відмітити навички роботи з продуктами Microsoft Office. По-четверте, з метою укомплектування інформаційних масивів обов'язковою складовою роботи повинно стати групування даних. Це можна здійснити за багатьма критеріями. Наприклад, усі дані з правопорушень можна відсортувати: за сферою поширення (сфера економіки, соціальна сфера, сфера виконання законів, судових рішень); за напрямком прокурорської діяльності (підтримання державного обвинувачення у суді, представництво інтересів громадянина або держави в суді, нагляд за дотриманням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, нагляд за дотриманням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян); за тяжкістю правопорушення (злочину); за терміновістю вивчення (документи та інформація, що потребують негайного вивчення, та

відомості, дослідження яких може бути віддєтерміноване) та ін.

Не завадить сортувати інформацію про здійснення службових завдань кожного дня, тим паче враховуючи той факт, що на сьогодні є ряд інструментів, які здатні це виконувати автоматично. Звичайно, метод групування – це справа кожного окремого прокурора, але, як свідчить практика, від обраної схеми залежить швидкість знаходження необхідних відомостей та правильність прийняття управлінського рішення.

Що стосується інтеграції аналітичних технологій в діяльності окремих прокурорів, то тут необхідно враховувати юридичний характер об'єкта інформаційної діяльності. У рамках створення автоматизованих робочих місць актуальними залишаються комплексні аналітичні продукти в області юриспруденції. Серед лідерів вітчизняного ринку в цьому напрямку слід відмітити інформаційно-правові комунікаційні платформи LIGA:ZAKON, IrlEx, zakon.rada.gov.ua тощо. Такі інструменти можуть суттєво допомогти при складанні процесуальних документів, кваліфікації дії злочинців, аналізі судової практики.

Висновки. Отже, на сьогодні інформаційно-аналітична діяльність в органах прокуратури є ефективним щоденним засобом вирішення службових завдань, без якої неможливо уявити роботу сучасного прокурора. З метою удосконалення правового забезпечення інформатизації прокуратури в цілому та підвищення якості автоматизації робочих місць кожного працівника необхідно розробити Концепцію інформаційного забезпечення прокуратури України. Серед її основних положень необхідно розкрити: правове регулювання інформаційно-аналітичної діяльності, інформаційно-аналітичну інфраструктуру, мету, завдання, принципи, суб'єкти, форми, методи інформаційно-аналітичної роботи, засоби інформатизації прокурорської діяльності, інтегровані інформаційні системи та порядок роботи з ними, правове положення інформаційних служб (підрозділів) при прокуратурі тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. / В.М. Варенко. – К.: Університет «Україна», 2014. – 417 с.
2. Информационно-аналитическая деятельность прокуратуры города (района) / за общ. редакцией Амирбекова К.И. – Методическое пособие. – [Электронный ресурс]. – режим доступа : genproc.gov.ru/upload/iblock/e02/070214.doc.
3. Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів влади. – Дис. на здоб. ... канд. наук з держ. упр. за спеціальністю 25.00.02 – Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2008. – 205 с.
4. Кузнецова Т.В., Котуков О.А. Оволодіння основами інформаційно-аналітичної діяльності як запорука прийняття обгрунтованих управлінських рішень / Т.В. Кузнецова, О.А. Котуков // Інформаційна політика. – С.81–90.
5. Кулицький С.П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління: Навч. посіб. / С.П. Кулицький – К.: МАУП. 2002. – 224 с.
6. Основи інформаційно-аналітичної діяльності [текст] : нав. посіб. / Захарова В.І., Філіпова Л.Я. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 336 с.
7. Про впровадження в промислову експлуатацію та забезпечення функціонування інформаційно-аналітичної системи «Облік та статистика органів прокуратури»: Наказ Генеральної прокуратури України від 25 липня 2016 року № 264.
8. Про організацію діяльності органів прокуратури з питань ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, статистики та її аналізу : Наказ Генерального прокурора України від 16 жовтня 2015 року № 275.
9. Про організацію інформування суспільства щодо діяльності органів прокуратури України : Наказ Генерального прокурора України від 18 вересня 2015 року № 219.
10. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2–3, ст. 12.
11. Пугач А. Шляхи удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності в системі державного управління України / А. Пугач // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2010. – № 4. – С. 94–101. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2010_4_14.
12. Рейтерович І.В. Інформаційно-аналітична діяльність / І.В. Рейтерович, С.О. Телешун // Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю. Ковбасюка, В. Трошинського, Ю. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
13. Савченко Г.О. Аналітична діяльність у професійній підготовці майбутніх фахівців: [текст] / Г.О. Савченко // Електронний ресурс. – [режим доступу] : <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-09/08sgopfs.pdf>.